

**Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet. Blaabjerg klitplantage afd. 135.
Klitvæsenet.**

SFF-Anlægsrapport Nr. 237 - Forsøgsnr. 1118

Neckelmann, J.

Publication date:
1969

Document license:
[Andet](#)

Citation for published version (APA):
Neckelmann, J. (1969). *Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet. Blaabjerg klitplantage afd. 135. Klitvæsenet. SFF-Anlægsrapport Nr. 237 - Forsøgsnr. 1118.*

STATENS FORSTLIGE FORSØGSVÆSEN

POSTADRESSE: SPRINGFORBI

TELEFON: BELLEVUE 162

237.

Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet.

Blaabjerg klitplantage, afd. 135.

Klitvæsenet.

Forsøg nr. 1118.

Oktober 1969.

J. Neckelmann

237.

Anlæg af træartsforsøg på vindudsat lokalitet.

Blaabjerg klitplantage, afd. 135.

Klitvæsenet.

Forsøg nr. 1118.

Oktober 1969.

J. Neckelmann

Formål: (ved J. Neckelmann)

En samlet afprøvning på vindudsatte lokaliteter ved den jyske vestkyst af træarter, der

- 1) i det vestlige Jylland har vist gode evner til at modstå kraftige vindpåvirkninger,
- 2) ifølge erfaringer fra ældre og yngre plantninger på vindudsatte lokaliteter i Scotland (sml. Neckelmann, J., 1967: Fra en rejse til hede- og klitområder i det østlige England og Scotland. DST bd. 52), Norge, Island og Orkney-øerne kunne tænkes at være egnede til plantning ved den jyske vestkyst.

Der er anlagt 3 parallelforsøg:

- 1) Forsøg på vindudsat lokalitet i Blaabjerg klitplantage, 2. generation efter bjergfyr, forsøg nr. 1118,
- 2) Forsøg på stærkt vindudsat lokalitet ved Hanstholm, 1. generation læplantning, forsøg nr. 1119,
- 3) Forsøg på mere beskyttet lokalitet ved Hanstholm, 1. generation, forsøg nr. 1120.

Forsøgsarealets beliggenhed:

Arealet ligger i Blaabjerg klitplantage, afd. 135 ca. 3,1 km NV for Henne kirke og 3,0 km SV for plantørboligen i Houstrup. Arealet er stillet til rådighed af klitvæsnet, og udvalgt af klitdirektør P. Thaarup og J. Neckelmann.

Forsøgsarealets inddeling og afmærkning:

Den foreløbige opmåling og inddeling i parceller blev foretaget af J. Neckelmann d. 17/4 1968. Forsøget består herefter af 3 blokke med hver 16 parceller (se detailskiten side 5).

Parcelgrænserne, der er rette linier, er markeret af imprægnerede træpæle i hvert parcelhjørne.

Hver 2. pæl i de tre rette, N-S gående blokgrænser bærer 2 citografplader visende de to østfor liggende parcellers indhold.

Den endelige opmåling - udført med favnemål - foretoges d. 25. og 28. november 1968 af J. Neckelmann.

Beskrivelse af forsøgsarealet og dets omgivelser:

Forsøget ligger i den vestlige udkant af Blaabjerg klitplantage på stærkt vekslende terrain. Jordbunden er ældre moræneflade dækket af flyvesand. Flyvesandslaget tykkelse varierer stærkt fra et jævnt 0 - 30 cm lag i arealets centrale del, over 0,5 - 1 m høje små-klitter i det SV-lige hjørne til 2 - 10 m høje klitter mod N og Ø.

Arealets centrale og SV-lige dele fremtræder henholdsvis plant og let "toppet", medens den nordlige del er stærkt vekslende klitterrain. Arealets østlige del domineres af en mod V jævnt hældende og ret stejl skråning.

Klitpartierne blev omkring 1880'erne tilplantet med alm. bjergfyr, som i vinteren 1967/68 er blevet fjernet totalt. På knarkene og det flade areal stod 5 løbælter og småplantninger af ca. 25-årige krydsninger mellem hvidgran og sitka. På de mellemliggende arealer stod 10 - 15 årige contorta-plantninger iblandet selvsået bjergfyr. Både læstriberne og de unge plantninger blev ryddede i marts-april måned 1968.

Et jordbundshul A på klitskråningen i blok III (se detail-skitsen) viste følgende profil:

1. mos, lav + humuslag fra den gamle bjergfyr-bevoksning	0 - 9 cm
2. lyst gråt sand med større og mindre mørke pletter (roddele)	9 -24 -
3. sand med lyst rødbrune og gråbrune partier, en del større mørke pletter (roddele)	24 -46 -
4. ensartet, lyst rødbrunt sand med ganske få mørke pletter (roddele)	46 -88 -
5. lyst gråbrunt sand, der bliver lysere nedefter, en del brun-lilla skygger og pletter	88 -132 -

Et jordbundshul B på det flade og kun let sanddækkede areal i blok II viste følgende profil:

1. affaldslag fra contorta samt lyng- og revlingvegetationen m.m.	0 - 6 cm
2. lyst, gråt flyvesand	6 -15 -
3. rødbrunt, meget finkornet sand iblandet enkelte sten (1 - 6 cm)	15 -30 -

4. lysere rødbrunt, finkornet sand uden sten	30 - 47 cm
5. blandet lag bestående af lyst rødbrunt sand med stærkt rustrøde og helt lysegrå partier; sandet meget finkornet, ingen sten	47 - 77 -
6. lyst, gulbrunt og fint sand	77 - -

Grundvandspejl før regn: 60 - 70 cm's dybde

" efter regn: 30 - 40 cm's dybde.

Sandet i de nederste lag var så fint, at det i fugtig tilstand følte leragtigt.

På arealer, der tidligere havde haft nogen lystilgang (den unge contorta-plantning, huller i den gamle bjergfyrbbevoksning) fandtes den 25/11 1968 lyng, revling, bølget bunke, sandstar, sandskæg samt en del bjergfyrselvsåning. Hvor bevoksningen tidligere havde været mere sluttet (hvidgran-bælterne og gammel bjergfyrb), var bunden stadig vegetationsløs. Spredte gyvel sås især i forsøgets vestlige udkant.

Mod V støder forsøget op til et åbent hede-klit terrain, medens det mod N og Ø grænser op til 2 - 3 m høj, ca. 80 årig bjergfyrb. Mod S støder forsøget op til ca. 25 årige hvidgranlæstriber samt 10 - 15 årig contorta.

Kulturforberedelse:

Foråret 1968 fjernedes al større træagtig vækst på arealet. Bjergfyrbstammer ordnedes mellem de kommende rækker, kvas huggedes og spredtes over arealet.

Plantematerialet:

Plantematerialet købtes hos flere forskellige handelsplanteskoler og hos klitvæsenet (se træarts- og proveniensfortegnelse side 7), medens leylandia-cypressen leveredes som stiklinger fra Arboretet.

De forskellige plantepartier ankom til arealet i tiden mellem den 29/4 og 1/5, Picea engelmanni og Leylandia-stiklingerne dog henholdsvis 10/5 og 20/4. Ved ankomsten blev planterne slået ned på et skygget sted.

Planterne af *Abies alba*, *Cham. lawsoniana* og *Pinus nigra* var. *corsicana* var meget store, og formentlig ikke særlig vel-egnede til udplantning på en så udsat lokalitet. Planterne af *Abies lasiocarpa* var meget uregelmæssig udviklede, og planteskolen havde gjort opmærksom på, at de ikke kunne betegnes som et normalt salgs-parti. Det var imidlertid det eneste *lasiocarpa*-parti i landet 1968. *Leylandia*-stiklingerne ankom med klump og var noget varierende med hensyn til rodslagning.

Plantningen:

Planterne fordeltes til parcellerne den 3/5 1968 af J. Neckelmann, og plantningen fandt herefter sted i tiden fra den 6/5 - 25/5 under tilsyn af plantør K. Himmelstrup.

Vejret forud for plantningsperioden og i en stor del af denne var solrigt og jordbunden meget tør. Planternes rødder var derfor på trods af nedslagningen temlig tørre ved plantningen.

Planterne skripedes ned efter spade, kun hvor vegetationen var meget tæt afskrælledes en tørv. Rækkeafstand og afstand i rækken ca. 1,5 m.

Parcellernes indhold af planter:

Hver parcel indeholder 6 $\emptyset$ -V gående rækker. Som hver 2. plante sættes en *Pinus contorta* var. *latifolia* (1/1), proveniens Føns. Fordelingen af forsøgsplanter til parceller foretoges ved lodtrækning og fremgår af nedenstående oversigt.

Træart	Blok I			Blok II			Blok III		
	Par-	Antal	pl.	Par-	Antal	pl.	Par-	Antal	pl.
	cel	ialt	døde	cel	ialt	døde	cel	ialt	døde
			25/3			25/3			25/3
		1969			1969			1969	
	nr.	stk.	stk.	nr.	stk.	stk.	nr.	stk.	stk.
Abies alba	3	119	32	12	112	19	10	100	25
" lasiocarpa	5	119	34	15	101	63	3	98	31
" procera	9	114	30	3	122	24	15	69	53
Acer platanoides	14	115	0	6	120	0	12	96	0
" pseudoplatanus	8	120	0	1	124	0	7	116	1
Cham. lawsoniana	15	111	87	11	113	68	8	105	28
Cupr. leylandii	16	17	2	16	17	4	16	16	0
Picea engelmanni	1	123	17	8	116	25	1	73	13
" omorika	10	116	3	2	121	0	13	94	10
" pungens	7	119	4	9	118	3	11	107	13
" sitchensis	13	113	10	5	116	4	2	102	2
Pinus nigra austriaca	11	116	30	14	103	16	5	113	4
" " corsicana	4	116	110	7	118	104	14	84	80
" mugo rostrata	12	106	8	4	110	1	9	98	3
" silvestris	2	124	18	13	104	16	6	114	10
Ulmus glabra	6	121	0	10	119	1	4	110	1

De store afgangstal afspejler dels de vanskelige plantningsforhold (forårstørken), dels visse plantepartiens uhenigtsmæssige størrelse (se foran).

Proveniensangivelser: se omstående fortegnelse.

Ved efterbedringen foråret 1969 anvendtes de samme provenienser med undtagelse af Abies lasiocarpa, som måtte skaffes fra Norge. Proveniensen var denne gang: Aleza Lake Experiment Station, bestand 1, ($54^{\circ}04'$ N og $122^{\circ}29'$ V), 2100 ft.o.h., B.C.. Enkeltræafkom.

Revisioner:

Opgørelse af planternes tilstand bør finde sted i 1969, hvorefter der med nogle års mellemrum foretages højdemålinger og beskrivelser af tilstanden iøvrigt.

Alle optegnelser føres i målebog mærket 1118.

Aftaler med distriktet.

Distriktet er indforstået med ikke at foretage dispositioner, der kan forrykke forsøgsbetingelserne, ligesom forsøgsvæsenets hede- og klitafdeling bedes underrettet om eventuelle uregelmæssigheder ved forsøget.

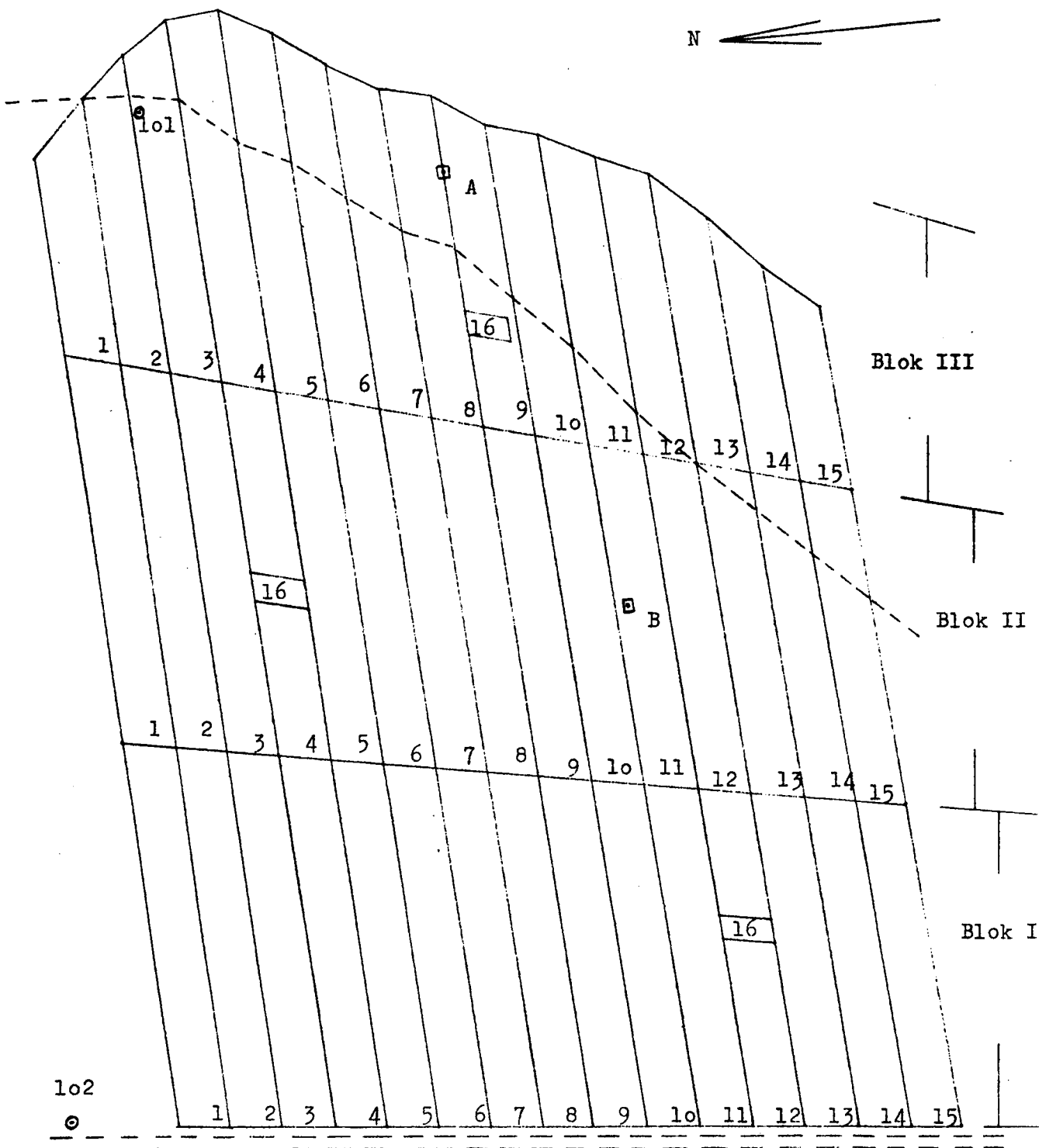
Bybæk d. 31. marts 1969.

J. Neckelmann.

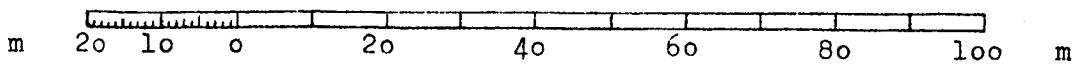
Proveniensenfortegnelse.

Træart	Al- der	Provensiens	Planteskole
<i>Abies alba</i>	2/3	Vilshøj, afd. 102-106 og 108, F. 331	V. Vandet
" <i>lasiocarpa</i>	2/4	Huerfano County, Colorado, 9.500 ft. o.h.	H. Cpl. sk.
" <i>procera</i>	2/2	Frijsenborg, Hagsholm, afd. 57, F. 240 b	"
<i>Acer platanoides</i>	1/2	Italien	Værninge
" <i>pseudoplatanus</i>	1/0	Reirsøl planteskole, Arendal, Norge	H. Cpl. sk.
<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	2/2	Langesø, Blæsbjerg, afd. 96 ^{f1} , F. 64b	} "
<i>Cupressocyparis leylandii</i>	0/2	Alice Holt, 593, 1951	Arboretet
<i>Picea engelmannii</i>	2/2	Clear Creek County, Colorado	Danplanex
" <i>omorika</i>	2/2	B. 65 "Ispos sneznice", Abt. 2, Gabina Gora-Gostilja, Jugoslavien	H. Cpl. sk.
" <i>pungens</i>	2/3	South Fork, 8.000 ft., Colorado	"
" <i>sitchensis</i>	2/2	Homer, 50 m.o.h. Alaska	"
<i>Pinus nigra</i> var. <i>austriaca</i>	2/2	Sostrup, Overskov, afd. 41, 62 Hemmed, afd. 1, 3, F. 343	"
<i>Pinus nigra</i> var. <i>corsicana</i>	2/3	Wedellsborg, Bænkerne, F. 283	"
<i>Pinus mugo</i> var. <i>rostrata</i>	2/1	Haut Conflent, Pyrenæerne, Frankrig	Guldager
<i>Pinus silvestris</i>	2/2	Sæverås Våg, Norge	H. Cpl. sk.
<i>Ulmus glabra</i>	?	formentlig fra Jylland	Paludan

H. Cpl. sk. = Hedeselskabets Centralplanteskole.

1 : 1000

Forsøg nr. 1118

Blåbjerg klitplantage afd. 135

Oversigtskort

BLÅBJERG

1118

1:25 000

